

Cyklotrasa číslo 1.

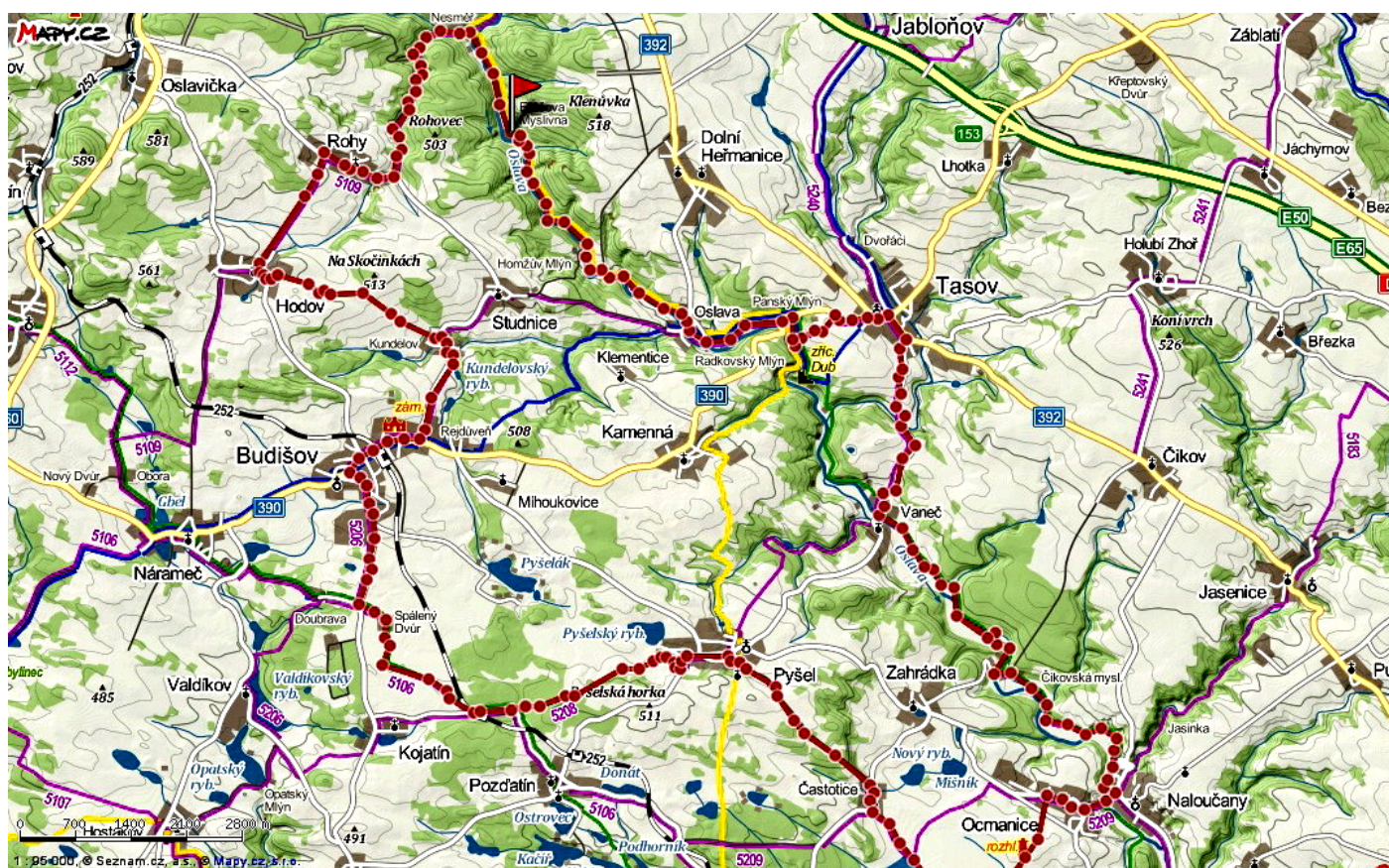
Do Budišova s prohlídkou zámku a parku, přes Pyšel, na rozhlednu Ocmanice, přes Naloučanské brody na řece Oslavě, do Tasova s návštěvou Demlovy vily, dále následuje prohlídka Říhákova mlýna na Oslavě a trasa končí výstupem na zříceninu hradu Templštejn.

Délka cyklotrasy je 43 km.

Předpokládaná doba absolvování trasy je 8 až 9 hodin včetně prohlídek a občerstvení.

Vhodné mapy: Turistická mapa 1:50 000 edice Klubu českých turistů číslo 84 Velkomeziříčsko, 3. vydání 2009, nebo cykloturistická mapa 1:100 000 edice Klubu českých turistů číslo 21. Jihlavsko a Třebíčsko, 1. Vydání 2007.

Popis trasy; Vyjždíme z rekreačního zařízení směrem na Velké Meziříčí po cyklotrase 5109. Přejedeme most přes Oslavu k rozcestníku Nesměř-hájovna [1,5 km – průběžná kilometráž]. Odbočíme po CT 5109 doleva. Projíždíme lesem mírně do kopce souběžně s potokem Mařek (zvanému zde Malá Vydra) až do obce Rohy [4,5 km]. Nad Rohama, odbočíme doleva stále po CT 5109 směrem na Hodov [6,5 km]. V Hodově před kostelem opouštíme CT 5109, dáme se doleva a po 150 metrech opět doleva, po nezařazené silnici, směrem na Kundelov [9,- km]. Tam doleva po CT 5206 až do Budišova [10,5 km], (TZ No 1017) k zámku, vpravo je vidět větrný mlýn, zvaný Věterák. Následovat bude prohlídka zámku a zámeckého parku. Dále pokračujeme po CT 5206 přes Budišov s možností zastavit se na občerstvení - oběd. V horní části Budišova je hřbitov se zachovalou barokní branou. Tam odbočíme stále po CT 5206 až do Spáleného Dvora [13,- km]. Odtud doleva po CT 5106 k železniční stanici Kojatín [15,5 km]. Po dalších 500 metrech odbočíme doleva na CT 5208 na Pyšel [19,- km] kde je k vidění vodní tvrz Pyšel. Potom se dáme doprava na spojovací CT 5208 A do Častolic [21,- km]. Odtud rovně po CT 5209 až k rybníku Dubovec, tam opustíme CT 5209 a jedeme asi 1 km rovně na křižovatku, na které se dáme doleva a k rozhledně Ocmanice. Pokračujeme do Ocmanic [25,- km] a do Naloučan [27,5 km] stále CT 5209. U rozcestníku odbočíme doleva, proti proudu Oslavy po CT 5109 a Mlýnářské cyklotrase úsekem asi čtyř kilometrů brodů přes řeku Oslavu až do Vanče [33,5 km], zde je možnost prohlédnout si chovný dvůr vodního ptactva. Pokračujeme kopcem po CT 5109 do Tasova [37,- km]. Zde nás čeká prohlídka zříceniny Hrádek, Demlovy vily, kostela a hřbitova, kde je český kněz, básník a spisovatel Jakub Deml pohřben. Zde si můžeme vybrat odpolední občerstvení v cukrárně, nebo v hospodě. Odtud pokračujeme stále po CT 5109, okolo Panského mlýna do Oslavy [40,- km] a do starého Říhákova mlýna z 19. století na řece Oslavě s možností prohlídky. Odtud zbývá na místo našeho pobytu 2 km. Cestou však můžeme ještě udělat výstup na zříceninu strážního hrádku Templštejn na skalním ostrohu nad řekou Oslavou s převýšením asi 80 metrů.

Turistické zajímavosti na trase.

Mařek – lesní balvanitý potok u kterého probíhá cyklotrasa 5109

Rohovec – vrchol nalevo od potoka Mařek, CT 5109, před obcí Rohy

Budišov - obec prvně připomínána r. 1194. Na místě vodní tvrze vystavěn koncem 16. stol. čtyřkřídlý dvoupatrový renesanční zámek, barokně přestavěn v letech 1715-1744, salla terrena z let 1724-1730, nyní uvnitř expozice se zoologickými sbírkami a depozitářem Moravského zemského muzea. Kolem je rozlehlý park z doby barokní přestavby s řadou soch z počátku 18. století. Před zámkem pozoruhodná nádrž z jediného balvanu z 2. poloviny 19. století. Zdaleka viditelný kostel Nanebevzetí Panny Marie a sv. Gotharda románského původu z 13. stol. upraven goticky

kolem r. 1414 a barokně r. 1715, renesanční věž ze 16. století, cenné vnitřní zařízení. Kolem hřbitov s barokní branou a soškami andělů z r. 1728. Fara renes. původu, na náměstí sousoší Nejsvětější Trojice z let 1723-1730, barokní sochy sv. Rodiny, Jana Nepomuckého a Václava z let 1726-1730. Na samotě Věterák severně od městyse, větrný mlýn holandského typu z 19. stol. (není přístupný)

Pyšelská horka – kopec napravo před obcí Pyšel

Pyšel - obec prvně připomínána r. 1349. Dochována obytná věž vodní tvrze z doby kolem r. 1300. Klasicistní kostel sv. Barbory z r. 1788, fara z téže doby. Jižně od obce dva křížové kameny. Jihovýchodně na vrchu Stráži kaplička Panny Marie v podobě z r. 1935 na místě mariánského zjevení z r. 1893.

Havary – vrchol nalevo za obcí Pyšel

Ocmanice – rozhledna Ocmanice stojí na kopci (428 m.n.m.), 15 m vysoká dřevěná stavba ve tvaru osmibokého jehlanu, vyhlídkovou plošinou ve výšce 8 m, postavena nad podzemní nádrží v r 2004.

Naloučany - ve hřbitovní zdi **křížový kámen**.

Oslava – řeka pramenící v bažinách okolo Matějovského rybníka a Babína poblíž Nového Veselí v jižním cípu CHKO Žďárské vrchy.. Do Jihlavy se vlévá zleva v Ivančicích

Naloučanský mlýn - zajímavým zastavením je selské stavení – bývalý Naloučanský Mlýn na řece Oslavě.

Vaneč - malá ptačí ZOO patřící soukromému majiteli Soběslavu Požároví. Chová zde 80 druhů vodních ptáků na ploše 5 tisíc metrů čtverečných se systémem vodních kanálů a rybníčků.

Tasov – obec založená původně jako podhradí poprvé uváděna r. 1233.

V dominantní poloze kostel sv. Petra a Pavla gotického původu barokně přestavěn v letech 1728-1730, u něj starý hřbitov s cennými náhrobky. Hodnotné barokní sochy sv. Jana Nepomuckého, Josefa a Jiří z let 1729-1732.

Na východním okraji obce nad potokem zbytky tvrze zvané Hrádek, doložena r. 1390 jako sídlo vladyků se dvěma dvory, zanikla v 16. stol., zachovány pozůstatky příkopu a kruhové zdi s branou.

Rodiště kněze, básníka, spisovatele a překladatele Jakuba Demla (1878-1961), jeho hrob na starém hřbitově u kostela. Demla i další literáty spjaté s touto oblastí připomíná Literární památník Vysočiny z r. 2002 v bývalé měšťanské škole. Demlova vila z let 1921-1922, u vchodu pamětní deska z r. 1999.

Dub - zřícenina hrádku nad řekou Oslavou v současnosti zvaný Dub původně zván Tasov, nebo Tassenberg, doložen r. 1233 jako majetek pánů z Lomnice, nazván podle oblíbeného rodového jména Tas. Naposled zmíněn r. 1366, poté zanikl patrně za bojů mezi moravskými markrabaty (nyní nepřístupný).

Templštejn - zřícenina strážního hrádku postavena na přelomu 13. a 14. století řádem templářů na výrazném ostrohu nad pravým břehem Oslavy. Později přešel do majetku pánů z Dubé a Lipého na Meziříčí. Zachováno asi 5 m tvrze hranolové obytné věže.

Oslava - zámek, bývalá správní budova panského dvora na pravém břehu řeky. Dnes má podobu zámku.

Hamžův mlýn – také tzv. Řihákův mlýn, nyní technická památka z poč. 19. stol. Tento mlýn postavil občan Hamža asi kolem roku 1640. Mlýn tomuto rodu patřil až do roku 1891. Do vlastnictví rodu Řiháků se dostal roku 1922. Vedle mlýna se nachází staříčká pila (jednuška) z roku 1775, která spolu s mlýnem patří k nejzachovalejším. Po druhé světové válce byly ve mlýně zabudovány dvě nové turbíny, Francisova a Kaplanova. Turbíny pracují dodnes.

U mlýna roste chráněná lípa, v okolí se vyskytuje reliktní postglaciální rostlinný druh - ostřice tlapakatá.

Eliášův mlýn – první písemná zmínka pochází z roku 1672, kde je jako majitel uváděn mlynář Štěpán Eliáš. Mlýn měl velký vodní spád – kolem 5 metrů, což je nejvíce ze všech mlýnů v okolí. Mlýn zanikl na přelomu 19. a 20. století.

Majitelé velkomeziříčského panství postavili vedle starého mlýna hájenku, které se začalo říkat Eliášova nebo také Druhá hájenka. Podnikem Kablo zde bylo postaveno letní rekreační zařízení, nyní soukromé zařízení.

Trasu navrhl, mapové podklady a turistické zajímavosti na trase připravil a zpracoval: Jaroslav Sysel
V Měříně 30. 3. 2013

